

10.–23. 10. 2022

Dezinformace na Facebooku

»Rusko chce mír! Je obětí provokace Západu.«

»USA zakázaly mírová jednání s Ruskem.«

»Je třeba svrhnout vládu P. Fialy.«

»Jsme na pokraji třetí světové války a nejhorší krize v dějinách lidstva.«

Shrnutí

Ve sledovaném období jsme zaznamenali na dezinformačních skupinách tři hlavní narativy. Nedošlo k žádným silnějším výkyvům. Uživatelé nadále **otevřeně podporují Rusko** – jeho politiku i konání ve válečném konfliktu s Ukrajinou. Bez problémů přijímají a oslavují destrukci ukrajinské techniky, k útokům na kritickou infrastrukturu se explicitně nevyjadřují. Na druhé straně nyní ještě silněji **volají po uzavření míru a také po české neutralitě**, která podle nich ovšem není v zájmu zločinných organizací NATO a EU v čele s válečnými štváči USA.

Dochází k dalšímu **významovému posunu narativu** „Rusko vede na Ukrajině válku proti celému Západu.“. Ten je přítomný na sítích od jarního prvotního neúspěchu ruských ozbrojených sil a přehodnocení strategických cílů na Ukrajině, a s opětovnou razancí se navrátil na podzim, především po zahájení ukrajinské protiofenzívy. Nyní byl zaznamenán také jako „**Západ vede na Ukrajině válku proti Rusku.**“, tedy s jasným zdůrazněním viníka celého tohoto konfliktu. **Rusko je jednoznačnou obětí.** [Předpokládáme, že tento narativ se bude prosazovat i nadále.]

Na skupinách se volá po **demisi či svržení vlády P. Fialy**, uživatelé se v daném období svolávali na další protivládní a protisystémovou demonstraci, zaznívaly i **výzvy k násilí a občanské neposlušnosti**. V dezinformačních narativech se opět pracuje se strachem a dalšími silnými emocemi. [Celkovému dramatickému vyznění i dílčím úspěchům dezinformační scény svolat tisíce lidí na náměstí, přispívá napjatá společenská atmosféra.]

Sledujeme také **přeskupování, pokles aktivity, či zánik na tradičně silných facebookových skupin a příklon k novým či nedávno vzniklým skupinám**. Nadto také přesun aktivity mimo Facebook, především na Telegram.

Hlavní narativy

Odrážky uvádějí přesné citace příkladů daného narativu. V odstavci pod příspěvkem je shrnutí narativu, hranaté závorky značí interpretaci analytika. V následující části se nachází porovnání s děním v ruském informačním prostředí. V příloze č. 2 jsou vloženy ilustrativní příklady příspěvků.

Narativ 1

Rusko chce mír. Běžní čeští občané chtějí mír, je třeba být neutrální. Válku vyprovokovali Ukrajinci, USA ji přizívají, ČR na ni přispívá. Západ bojuje proti Rusku. Je v jejich zájmu, aby válka neskončila.

- Berlusconi obvinil Zelenského z vyprovokování ruské invaze na Ukrajinu.
- Odmítám rasismus, včetně jeho propagandy a všech moderních podob. Proto také odmítám veškerou štvavou ideologii a nenávistnou politiku na hranici lynče vůči Rusku.
- Blíží se doba zvratu, narůstají síly, které se staví proti válce Západu proti Rusku.
- Kyjevský režim odmítá vyjednávání a pokračuje v bombardování nových ruských teritorií.
- ČR je jedna z nejnebezpečnějších zemí. Černochova a Fiala dělají z ČR primární terč pro Ruskou federaci, tím že dodávají zbraně na Ukrajinu. Chceme, aby ČR byla neutrální, chceme mír.
- Rusko a Putin není agresor! Putin je ochránce svého lidu. Válka na Ukrajině nezačala až letos v únoru! Vláda ČR je vládou Ukrajiny.

Komentář

Ve sledovaném období jsme zaznamenali další posilování obhajoby Ruska a jeho postupu na Ukrajině. (Obr. 1) Prosazovalo se především tvrzení, že Ukrajina válku s Ruskem vyprovokovala. Rusko je tak zobrazováno jako oběť. Od narativu „Rusko na Ukrajině bojuje se Západem.“ dochází k dalšímu posunu a posílení narativu „Západ na Ukrajině bojuje proti Rusku.“ (Obr. 2)

[Větší časový odstup od zahajujícího aktu agresivní války umožňuje prvotní události stále silněji relativizovat, popírat a překrucovat. Dá se předpokládat, že čím méně se bude Rusku ve válce dařit, tím více bude ruská propaganda jak na domácí scéně, tak v zahraničí komunikovat, že žádnou válku vůbec nezačalo a potenciální definitivní neúspěch tak bude tímto argumentem relativizovat.]

Příspěvatelé do dezinformačních skupin nyní ještě více volají po jednání s Ruskem, uzavření míru a po české neutralitě. (Obr. 3)

[I zde lze předpokládat stoupající trend v případě, že se situace na bojišti bude nadále pro Rusko vyvíjet negativně.]

Ruské informační prostředí

V ruském informačním prostředí se otevřeně informuje o útocích ruských ozbrojených sil na kritickou infrastrukturu Ukrajiny. K tomuto přistoupilo Rusko po výbuších na Krymském mostě. Před touto událostí naopak vehementně komunikovalo, že útočí pouze na vojenské cíle přesně mířenými střelami.

Великая Отечественная 2.0.

Достаточно взглянуть на список стран, объявивших нам санкции и помогающие украинскому режиму— Германия, Польша, Чехия, Хорватия, Норвегия, Дания, Япония, Италия... Все они воевали против нас. Сегодня на Украине они мстят России за нашу Великую Победу. Значит, для нас это продолжение Великой Отечественной войны. И мы, как наши деды в сорок пятом, обязаны победить.

<https://vvo.ric.mil.ru/upload/site176/s0uillbANp.pdf>

Text z ruské válečné příručky *Ruského svazu veteránů z Afghánistánu* uvádí, že válku na Ukrajině vedou západní země proti Rusku. Chápe ji jako pokračování Velké vlastenecké války a dodává, že stejně jako jejich dědové v pětáctýřicátém i oni jsou povinni vyhrát. Mezi nepřátelskými západními zeměmi jmenuje na třetím místě Českou republiku.

Narativ 2

Chceme demisi nebo svržení vlády P. Fialy! Vyjděme do ulic! Vláda je neschopná, nezvládá krizi. Programově dělá rozhodnutí poškozující české občany.

- Pekarová, Černochová, Fialo, Rakušane, vy loutky Západu, odejděte! Národ vás nechce, ničíte ekonomiku země, životy a zdraví lidí. Ničíte Evropu. Vy loutky řízené Bruslem a Washingtonem. Děláte ČR ostudu, jste neschopní a zaprodaní vlastizrádci, kteří nás tahají do války.
- Tvořte a roznášejte letáky, přijďte na demonstraci České republiky na 1.místě 28.10.22 ve 14 hod na Václavské náměstí.
- Když se spustí válka, dá se vyvolat uměle hospodářská krize. Vláda rozkrádá peníze. Zvyšují si platy. Je čas tuto zkorumpovanou vládu sesadit! Je to pro budoucnost naší rodiny. Proč pomáháme Ukrajině? Oni nám nikdy zpětně nepomůžou. Likvidujeme naši zemi. Jsme hloupí. Přijďme 28.10. na Václavské náměstí!

Komentář

V tomto období pokračovaly příspěvky vyjadřující odpor k současné vládě P. Fialy i celkově k demokratickému státnímu zřízení. Příspěvky vybízely k občanské neposlušnosti (Obr. 4), ale především k účasti na protisystémových protestech (Obr. 5). Mezi uživateli se podpoře i nadále těší především L. Vrabel. Česká vláda je obviňována z absolutní neschopnosti řešit současnou krizi, a zároveň z lokajství a posluhovačství proradnému Západu, především EU, NATO a USA.

[Předpokládáme, že tento narativ se bude prosazovat v dezinformačních skupinách velmi silně i nadále bez ohledu na to, co současná vláda P. Fialy udělá. Narativ je nyní stabilizovaný a předvídatelný, nedochází k dramatické radikalizaci. Riziko spočívá v jeho dalším šíření mimo dezinformační skupiny vůči zranitelným částem společnosti, což je realizováno skrze již zmíněné demonstrace.]

Ruské informační prostředí

Jedním ze zahraničních zájmů RF je hledat a nacházet štěpící prvky ve společnosti, ty pak podporovat a společnost rozkládat. Vybuzení silných emocí, především pak obav o sebe a svou rodinu, bezpečí, zázemí a prosperity, popsané dále ve třetím narativu, je jednou z nejmocnějších zbraní informační války, kterou ruská propaganda umí mistrně využívat.

Narativ 3

Jsme na pokraji třetí světové války. Jsme na pokraji absolutního kolapsu ekonomiky a nejhorší krize v dějinách lidstva. To nejhorší ještě přijde. Média a vláda nám lžou.

- Nikoli Rusko, ale Evropa je před ekonomickým kolapsem.
- Jsme na prahu 3. světové války, musíme posilovat pocit soudržnosti a nenásilně demonstrovat.
- Moderátorka televize omylem začala reportáž z Mariopolu a nevšimla si, že zapomněla změnit pozadí za sebou (Kyjev), tak ho mění v záběru televizním ovládačem, až skočí pozadí rozbombardovaného města a ona začne „živě z Mariopolu“.

Komentář

Vyvolávání strachu a obav, ať už o materiální hodnoty nebo o bezpečnost či dokonce vlastní existenci, je nikoli novým, ale naopak hojně využívaným nástrojem dezinformátorů. (Obr. 6) Tento narativ je tak nepřímou součástí v podstatě většiny šířených dezinformací. Snaží se poukázat na iminentní hrozbu, která se záhy zhmotní a bude znamenat konec světa, jak ho doposud známe. Vrhá čtenáře do nejistoty, kterou podporuje vzbuzováním nedůvěry k veřejnoprávním médiím a státním institucím. (Obr. 7)

[Ačkoli nepochybně žijeme v nejistých časech a mnoho obav je opodstatněných, je to právě tento již sám o sobě emocionálně vypjatý stav společnosti, který zavrhuje příležitost manipulátorům a obchodníkům se strachem. Autoři a šířitelé dezinformací jsou si toho vědomi a dokáží tuto příležitost využít pro aktivaci svých příznivců, případně pro přesvědčení ještě nerozhodnutých, což vidíme například na (zatím ještě) pokojných demonstracích.]

Ruské informační prostředí

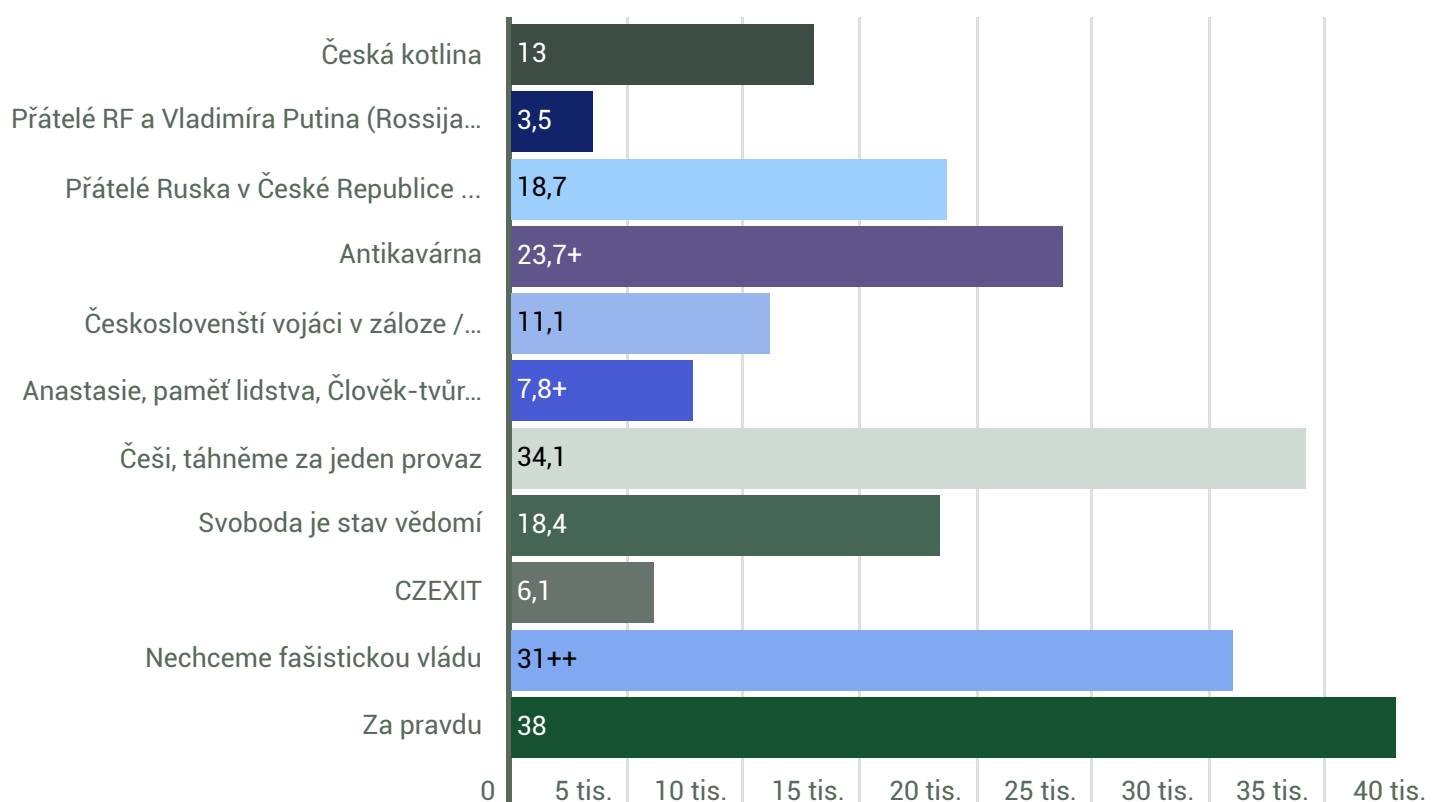
Na ruských zpravodajských webech a sociálních médiích je rozpad, bída a nejednotnost Západu častým a dlouhodobě komunikovaným tématem. (Obr. 8) V uplynulém týdnu se narativ prosazoval velmi silně a příspěvky i články informovaly především o potřebě ruského plynu v Evropě i o chudobě, která panuje v evropských zemích.

[Lze předpokládat, že ruská propaganda tímto slibuje brzké vítězství nad Západem a zajišťuje si tak přetrvávající podporu domácího publika či neodporování při mobilizaci. Pátým kolonám v západních zemích pak hraje právě na strunu strachu a nedůvěry k ověřeným informačním zdrojům.]

PŘÍLOHA Č. 1

Seznam monitorovaných skupin v období 10. 10. – 23. 10. 2022

Hodnoty u FB skupin reprezentují počty jejich členů **v tisících**, znaménko +/- ukazuje trend přibývání/ubývání členů skupiny.

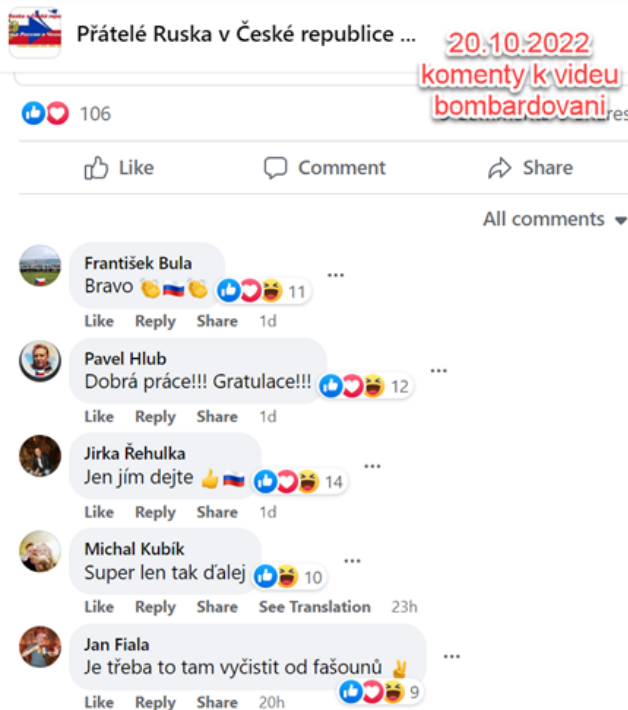
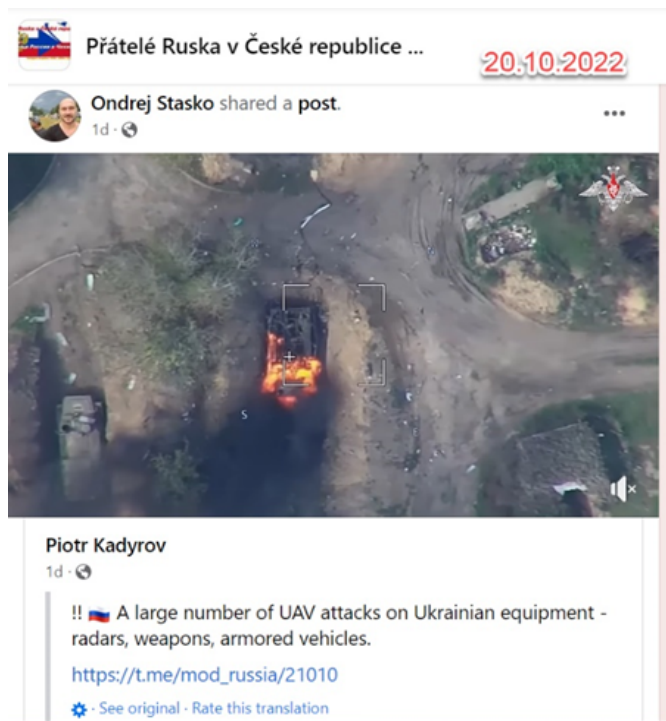

*Dopad šířených dezinformací a ruské propagandy je širší než na členy monitorovaných skupin, protože velká část z nich sdílí tuto propagandu i na svých stránkách a dále ji šíří. Připravujeme přesnější metodiku výpočtu dopadu, ale pracovní konzervativní odhad jsou vyšší statisíce až nižší jednotky milionů osob.

PŘÍLOHA Č. 2

Ilustrativní příklady příspěvků

Obr. 1, Narativ 1

Příspěvek na facebookové dezinformační skupině informující o útocích ruských bezpilotních prostředků na ukrajinskou techniku a jednoznačně podporující komentáře od uživatelů, kteří jinde volají po české neutralitě a uzavření míru mezi oběma stranami.

Obr. 2, Narativ 1

Silně emotivní fotomontáž zobrazuje NATO jako agresora, který je zodpovědný za smrt civilistů po celém světě. NATO je podle uživatelů válečný štváček a provokatér, Rusko je zobrazováno jako oběť.

Obr. 3, Narativ 1

Uživatel vystupující jako Mgr. Jan Klán požaduje, aby naši politici domluvili s V. Putinem mírová jednání.

Obr. 4, Narativ 2

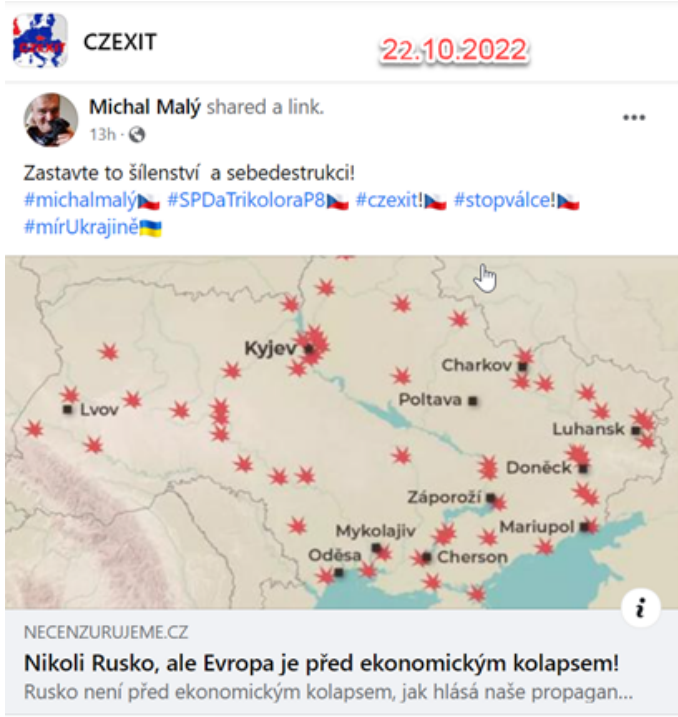
Ladislav Vrabel, jeden ze svolavatelů protisystémových demonstrací, vybízí na svém Facebooku také k občanské neposlušnosti.

Obr. 5, Narativ 2

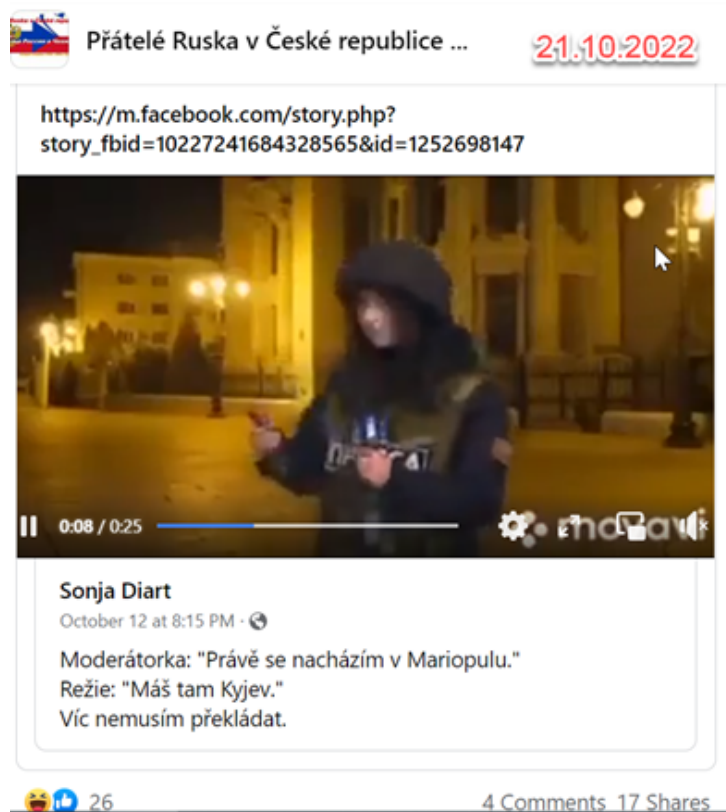
Uživatelé velmi často sdílí videa a fotografie z různých protivládních protestů na Západě. Ujišťují se tak o tom, že jich je mnoho a systémový převrat je na spadnutí. Ne vždy jsou záběry autentické, často dochází ke sdílení záznamů protestů se zcela jinou tematikou, nebo akcí, které se uskutečnily před několika lety.

Obr. 6, Narativ 3

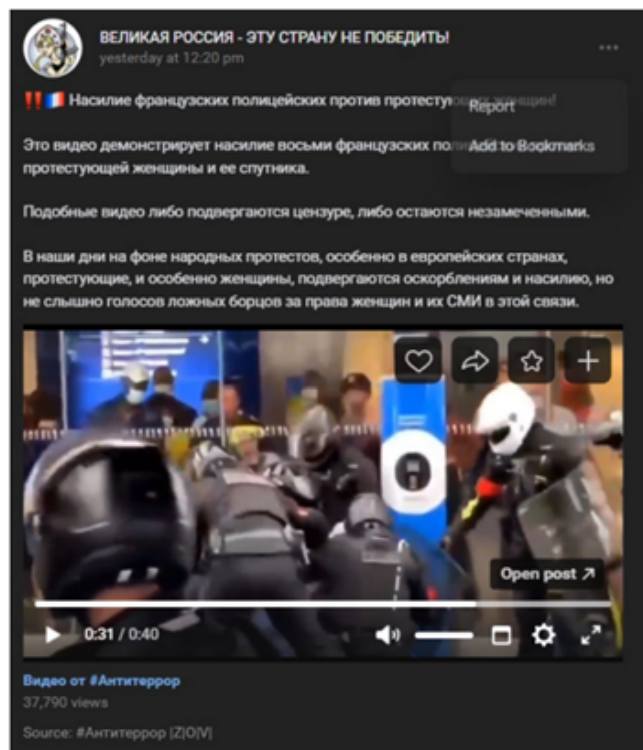
Jedním z narativů, který se na dezinformačních kanálech prosazuje od zavedení protiruských sankcí, jsou údajné destruktivní dopady sankcí na Evropu a selhání v zasažení ruské ekonomiky. To, že je tento narativ dlouhodobě šířen a podporován ruskou propagandou, může znamenat, že sankce jsou naopak proti Rusku účinnou zbraní, jelikož se informačními kanály snaží o jejich zrušení.

Obr. 7, Narativ 3

Údajně uniklé video ukrajinské televize má zobrazovat moderátorku, která za sebou přepíná pozadí při živém vstupu a tedy dokazovat to, že jak ukrajinská, tak západní média o válce lžou.

Obr. 8, Narativ 3

Príspevek na ruské sociální síti ukazuje příklady policejního násilí na Francouzce. Západ je v podání ruské propagandy zlý a hodnotově zvrácený a žádná demokracie či humanismus v něm neexistují.